

BAITURSYNULY
UNIVERSITY

«АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ ӨңІРЛІК
УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

ТЕҢДІК, ӘРАЛУАНДЫЛЫҚ ЖӘНЕ
ИНКЛЮЗИЯ (ЕДИ) ЖӨНІНДЕГІ

САЯСАТ

ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. Теңдік, әртүрлілік және инклюзивтілік (EDI) — университет қауымдастығының барлық мүшелері үшін әділ қарым-қатынасты және тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге бағытталған саясат. Ол тұлғаның жеке ерекшеліктеріне байланысты алдын ала пікірлер мен кемсітушілікті жоюға бағытталған.

Осы Саясат «Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті» КЕАҚ-да (бұдан әрі – Университет) теңдік, әртүрлілік және инклюзияны (Equality, Diversity and Inclusion – EDI) қамтамасыз етудің стратегиялық бағыттарын айқындайды.

Университет Солтүстік Қазақстанның жетекші өңірлік ғылыми-білім беру орталығы бола отырып, теңдік пен инклюзия қағидаттарын өңірдің орнықты дамуының және жоғары білім беру сапасын арттырудың негізі ретінде қарастырады.

Саясат келесі құжаттарға сәйкес әзірленді:

- Қазақстан Республикасының Конституциясы;
- ҚР «Білім туралы» Заңы;
- ҚР «Қазақстан Республикасында мүгедектігі бар адамдарды әлеуметтік қорғау туралы» Заңы;
- ҚР инклюзивті білім беруді дамыту тұжырымдамасы;
- А. Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ-дың даму стратегиясы;
- БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттары (SDG 4, 5, 8, 10, 16);
- Сапаны қамтамасыз ету бойынша еуропалық стандарттар мен ұсынымдар (ESG 2015);
- Болон процесінің қағидаттары.

СТРАТЕГИЯЛЫҚ МАҚСАТЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Стратегиялық мақсат:

Инклюзивті, қауіпсіз және бәсекеге қабілетті университет ортасын қалыптастыру, Қостанай облысының тұрақты дамуына және жоғары білімнің Еуропалық кеңістігіне интеграциясына ықпал ету.

Міндеттері:

- Қостанай облысының, соның ішінде ауылдық аймақтардың жастары үшін жоғары білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ету;
- Арнайы білім беру қажеттіліктері бар студенттерді (АББ) қолдау жүйесін дамыту;
- Гендерлік теңгерімді басқару және академиялық ортаны қалыптастыру;
- Инклюзивті цифрлық инфрақұрылымды дамыту;
- Академиялық мәдениетті насихаттау, оның ішінде сыйластық, кемсітпеушілік және әртүрлілікті қабылдау принциптерін енгізу;
- Универсалды оқу дизайнын (UDL) енгізу.

ІСКЕ АСЫРУДАҒЫ ӨҢІРЛІК КОНТЕКСТ

Университет Қостанай облысының келесі ерекшеліктерін ескереді:

- Ауыл жастарының үлесінің жоғары болуы;
- Миграциялық процестер және шекаралас аймақтардан студенттердің ағымы;
- Өңірдің педагогикалық, аграрлық, техникалық және медициналық кадрларға қажеттілігі;
- Әлеуметтік тұрғыдан осал топтарды қолдаудың қажеттілігі.

Осыған орай, EDI-саясат білім беру мобильділігін, әлеуметтік әділдікті және өңірдің кадрлық тұрақтылығын қамтамасыз етуге бағытталған.

НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕР

- Кемсітпеушілік және құқықтардың теңдігі
- Гендерлік теңдік және әйелдердің көшбасшылығы
- Инфрақұрылымның қолжетімділігі (білім беру, физикалық және цифрлық)
- Университеттің өңір алдындағы әлеуметтік жауапкершілігі
- Басқару үдерістерінің ашықтығы
- Қоғамдық серіктестік және мүдделі тараптармен ынтымақтастық

ІСКЕ АСЫРУДЫҢ АЛДЫҒЫ БАҒЫТТАРЫ

Білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету (SDG 4)

- Облыстың ауылдық аймақтарынан шыққан студенттерге квота және гранттық қолдау көрсету;
- ЕББ студенттері үшін білім беру бағдарламалары мен силлабустарды бейімдеу;
- Инклюзивті білім беру және психологиялық қолдау орталығының қызметі;
- Ассистивтік технологияларды енгізу;
- Онлайн курстар мен гибриді оқыту формаларын дамыту.

Гендерлік саясат (SDG 5)

- Университеттің Gender Equality Plan (GEP) жоспарын әзірлеу және іске асыру;
- ОҚП мен басшылықтың гендерлік теңгерімін бақылау;
- Әйел зерттеушілер мен жас аналарды қолдау бағдарламалары;
- Гендерлік қысым мен кемсітудің алдын алу.

Әлеуметтік қолдау және теңсіздікті азайту (SDG 10)

- Әлеуметтік шәкіртақылар;
- Психологиялық және мансаптық қолдау;
- «Студент – студент» және «Профессор – жас ғалым» менторлық бағдарламалары;
- Көпбалалы және аз қамтылған отбасылардан шыққан студенттерге қолдау.

Құқықты жұмыс орындары және кадрларды дамыту (SDG 8)

- Ашық конкурс рәсімдері;
- Еңбекақының тең шарттары;
- Академиялық мобильділікті қолдау (Erasmus+, халықаралық гранттар);
- ОҚП кәсіби дамуын жетілдіру.

Институционалдық басқару және сенім мәдениеті (SDG 16)

- «Integral GPA» модулін Platonus ақпараттық жүйесіне интеграциялау арқылы әлеуметтік компетенцияны нақтылау;
- «Академиялық саясат» ішкі жергілікті нормативтік-құқықтық актісі арқылы ЕББ студенттері, соның ішінде кәмелетке толмаған балалары бар студенттер үшін оқу үдерісінің әртүрлі аспектілерін реттеу;
- Ішкі жергілікті нормативтік-құқықтық акт «Академиялық саясат» құрылымында «Инклюзивті білім беруді жүзеге асыру саясаты (ережелері)» атты жеке тарау;
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің жұмысы;

- Академиялық саясат және оқу қызметін басқару бөлімінің жұмысы;
- Құпиялылық жүйесінің жұмыс істеуі: Университет EDI мәселелері бойынша кері байланысты ашық арналар арқылы қолдайды. Барлық шағымдар мен ұсыныстар құрметпен және әділеттік пен құпиялылық принциптеріне сәйкес қарастырылады.

Университет теңдік пен инклюзивтілік саясатын Инклюзивті білім беру және психологиялық қолдау орталығы (ИББЖПҚО) арқылы жүзеге асырады. ИББЖПҚО өз қызметін ішкі және сыртқы мүдделі тараптармен әлеуметтік серіктестік форматында жүргізеді, жобалық офис пен ресурс орталығының әдіс-тәсілдері мен құралдарын қолдана алады, сондай-ақ Университет студенттері үшін тәжірибе базасы ретінде қызмет ете алады.

Ішкі мүдделі тараптарға Университеттің ОҚП, ерекше білім беру қажеттіліктері бар және әлеуметтік осал топтарға жататын студенттер жатады:

- есту қабілеті бұзылған;
- көру қабілеті бұзылған;
- сөйлеу қабілеті бұзылған;
- қимыл-қозғалыс аппараты бұзылған;
- эмоционалдық және ерік-қалау саласы бұзылған;
- көптеген басқа бұзылыстары бар;
- аз қамтылған (төмен кірісті) отбасылардан шыққан;
- ауылдық квота бойынша;
- көпбалалы отбасылардан шыққан;
- университеттегі оқу үдерісінде туындаған қиындықтарға байланысты сұрау бойынша.

Сыртқы мүдделі тараптарға жатады:

1) Инклюзия және психологиялық қолдау саласында өз қызметін жүзеге асыратын барлық меншік нысанындағы және түріндегі ұйымдар, мекемелер, орталықтар, сондай-ақ олардың қызметкерлері мен жеке практикамен айналысатын мамандар;

2) Ғылыми қауымдастық және қоғамдық сектор ұйымдары (ҮЕҰ, саяси партиялар, кәсіподақ ұйымдары, БАҚ), инклюзияны институционализациялауға, инклюзивті сана, инклюзивті құзырет пен тәжірибелерді қалыптастыруға, сондай-ақ инклюзия және психологиялық қолдау саласындағы практикаларды дамытуға мүдделі;

3) Инклюзивті сана, инклюзивті құзырет, инклюзияны институционализациялау процестері мен инклюзия және психологиялық қолдау саласындағы практикаларды қалыптастыруға мүдделі басқа да жеке және заңды тұлғалар.

6.2. ИББЖПҚО қызметінің мақсаты – білімге әділ қол жеткізуді қамтамасыз ететін білім беру кеңістігін ұйымдастыру арқылы тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету (білім беру бағдарламаларына қабылдау кезінде тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету шаралары) әділ нәтижелер (арнайы білім беру қажеттіліктері бар студенттер мен әлеуметтік тұрғыдан осал топтардан шыққан студенттердің білім беру траекториясы бойынша ілгерілеуіне және университетті сәтті аяқтауына арналған мүмкіндіктер), әділ әсер (Университетте алған мамандығына байланысты еңбек нарығындағы нәтижелерімен анықталады), сонымен қатар, қолжетімді және кедергісіз архитектуралық кеңістік, инклюзивті білім берудің негізгі принциптерін сақтау, студенттердің денсаулығы мен әлеуметтік мәртебесіне қатысты деректердің құпиялылығын қамтамасыз ету; инклюзияны институционализациялау процестеріне (инклюзивті мәдениетті, инклюзивті қоғамдық сананы, инклюзивті құзыреттілікті қалыптастыру) және психологиялық қолдауды жергілікті, аймақтық және ұлттық деңгейде енгізуге қатысу.

6.3. Өз қызметінде ИББЖПҚО мынадай функцияларды атқарады:

1) университетте оқу кезеңінде мүгедектігі бар және басқа да әлеуметтік тұрғыдан осал студенттерге психологиялық-педагогикалық және әлеуметтік қолдау көрсету, олардың еңбекке орналасуына жәрдемдесу;

2) инклюзивті білім беру мәселелері бойынша ПОҚ-қа консультативтік қолдау және әдістемелік көмек көрсету;

3) ішкі және сыртқы мүдделі тараптардың біліктілігін арттыруға, ИББЖПҚО қызмет бағыттары бойынша ғылыми-әдістемелік іс-шараларды (конференциялар, әдістемелік семинарлар, тренингтер, диалог алаңдары, шеберлік сыныптары және т.б.) ұйымдастыруға жәрдемдесу, бұл үшін сыртқы ұйымдармен келіссөздер жүргізу, іс-шараларды тікелей ұйымдастыру және мүдделі тараптарды хабардар ету;

4) мүгедектігі бар және басқа да әлеуметтік тұрғыдан осал студенттерге тиімді инклюзивті қолдау көрсету және әлеуметтік бейімделуді қамтамасыз ету мақсатында Университеттің құрылымдық бөлімшелерінің қызметін үйлестіру;

5) инклюзивті білім беру және психологиялық қолдау саласындағы Университет қызметін көрсететін каталогтар, дайджесттер және басқа да ақпараттық-әдістемелік материалдарды қалыптастыру;

6) гранттық және зерттеу жобаларына қатысу;

7) Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚРУ-дың барлық бөлімшелерімен, сондай-ақ өз құзыреті шегінде ИББЖПҚО қызметінің мақсаты мен міндеттері аясында сыртқы ұйымдармен өзара әрекеттесу.

8) ИББЖПҚО сыртқы мүдделі тараптарға ИББЖПҚО қызметінің мақсаты мен міндеттерін жүзеге асыруға бағытталған коммерциялық қызметтер көрсете алады. Қызметтердің тізімі мен көрсетілу тәртібі Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ҚРУ нормативтік-анықтамалық құжаттамасы арқылы реттеледі.

6.4. Университеттегі инклюзивті орта мен психологиялық қолдау жүйесін дамыту аясында ИББЖПҚО міндеттері:

1) мүгедектігі бар және басқа да әлеуметтік тұрғыдан осал мүдделі тараптар үшін қолжетімді және кедергісіз инфрақұрылымды қоса алғанда, кешенді инклюзивті ортаны құруға жәрдемдесу;

2) мүгедектігі бар және басқа да әлеуметтік тұрғыдан осал студенттердің сапалы білім беру қызметтері мен әлеуметтік-мәдени даму мүмкіндіктеріне тең және кемсітусіз қол жеткізуін қамтамасыз етуге жәрдемдесу, оның ішінде жеке білім беру маршруттарын әзірлеу және енгізу, оқу материалдарын қолжетімді форматтарда ұсыну (субтитр, транскрипция, тифлокомментарийлер, Брайль қарпі және т.б.), оқытудың универсалды дизайн принциптерін қолдану және заманауи цифрлық және ассистивтік технологияларды пайдалану (Университеттің веб-сайты, LMC – оқытуды басқару жүйесі, әлеуметтік желілер, жасанды интеллект сервистері);

3) Университеттегі білім беру процесінің шеңберінде мүгедектігі бар және басқа да әлеуметтік тұрғыдан осал студенттерге психологиялық қолдау көрсету (диагностика және коррекция, эмоционалды шаршау мен стресстің алдын алу, психологиялық төзімділік дағдыларын қалыптастыру және т.б.);

4) Университеттегі ИББЖПҚО қызметінің мақсатына қол жеткізуге бағытталған мониторингтік, әлеуметтанулық және басқа да зерттеулерді бастау және жүргізу, сонымен қатар Университеттегі білім беру процесіне қатысушыларға арналған инклюзивті практикалардың және психологиялық-педагогикалық қолдаудың тиімділігін бақылау;

6.5. Инклюзияны және психологиялық қолдауды институционализациялау процестеріне қатысу аясында ИББЖПҚО міндеттері:

1) инклюзивті сана, инклюзивті құзырет және психологиялық қолдау мәселелері бойынша сыртқы мүдделі тараптармен ынтымақтастық пен өзара әрекеттестікті дамыту;

2) инклюзия және психологиялық қолдау саласындағы институционализациялау процестері мен практикаларға белсенді қатысу, сондай-ақ аймақтық, ұлттық және халықаралық деңгейдегі зерттеулерді өткізу және оларға қатысу;

3) аймақтық, ұлттық және халықаралық деңгейдегі сарапшылық, жобалық іс-әрекеттерге, диалог алаңдарына, конференциялар мен семинарларға және басқа да іс-шараларға қатысу;

4) аймақтық және ұлттық деңгейде инклюзивті білім беру және психологиялық қолдау саласына байланысты сыртқы мүдделі тараптардың кәсіби құзыреттерін дамыту және ғылыми-әдістемелік қолдау көрсету.

2030 ЖЫЛҒА ДЕЙІНГІ ТИІМДІЛІК КӨРСЕТКІШТЕРІ

- арнайы білім беру бағдарламалары бойынша оқуын аяқтаған студенттердің үлесін кемінде 30%-ға арттыру;
- басқарушы лауазымдарда гендерлік теңгерімді (40–60%) қамтамасыз ету;
- барлық оқу корпусы 100% кедергісіз орталық элементтерімен қамтамасыз етілген;
- ПОҚ-тың кемінде 70%-ы инклюзивті педагогика бойынша оқытудан өткен;
- дискриминациялық жағдайларға байланысты өтініштердің жыл сайын төмендеуі.

ҚАРЖЫЛАНДЫРУ

қаржыландыру жүзеге асырылады:

- университет бюджетінен;
- мемлекеттік бағдарламалардан;
- халықаралық жобалар (Erasmus+, Horizon Europe) есебінен;
- Қостанай облысы әкімдігімен және оның бағынысты мемлекеттік басқару құрылымдарымен серіктестігінен;
- жеке және қоғамдық ұйымдармен серіктестігінен;
- аймақтың әлеуметтік жауапкершілігі бар бизнесі есебінен.

ҚОРЫТЫНДЫ

Теңдік, алуан түрлілік және инклюзия саласындағы саясат Университеттің тұрақты даму стратегиясының ажырамас бөлігі болып табылады. EDI принциптерін қабылдау және жүзеге асыру әр адамның өзін бағалы, тең және мойындалған сезінетін ашық, әділ және өнімді оқу және жұмыс ортасын қалыптастыруға ықпал етеді.

Университет жеке айырмашылықтарды кедергі емес, ресурс ретінде қарастыратын жағдайларды жасауға өз жауапкершілігін түсінеді. Университет сенеді: тек әр адамға құрметпен, белсенді қатысуымен және әділ қарым-қатынасымен шынайы прогреске, инновациялық дамуға және академиялық кемелдікке қол жеткізуге болады.

Осы саясатты жүзеге асыру үздіксіз мониторинг, ашық диалог және өзгерістерге дайын болуды талап етеді.

Университет барлық қызметкерлерді, студенттерді және серіктестерді осы принциптерді күнделікті қызметте қолдауға және бірлескен күш-жігермен құрмет, теңдік, алуан түрлілік және инклюзия мәдениетін ілгерілетуге шақырады.